

Evaluatie 2018

patrijzenmonitoring

Auteur	Stichting Landschapsbeheer Gelderland
Opdrachtgever	Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek (VALA)
Status	Definitief
Datum	21-11-2018

Inhoudsopgave

1 INLEIDING

2 ACHTERHOEK

2.1 Aantallen	4
2.2 Regio Eibergen	4
2.2.1 Telgebieden	4
2.2.2 Aandachtspunten vanuit de patrijzen-tellers	5
2.3 Regio Sinderen	5
2.3.1 Telgebieden	5
2.3.2 Belangrijkste opmerkingen	6
2.4 Regio Vorden	6
2.4.1 Telgebieden	6
2.4.2 Aandachtspunten vanuit de patrijzen-tellers	6
2.5 Regio Montferland	7
2.5.1 Telgebieden	7
2.5.2 Aandachtspunten vanuit de patrijzen-tellers	7

3 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

BIJLAGEN

1

1 Inleiding

Eind 2016 is het Actieplan Akker- en weidevogels Gelderland gereed gekomen. Eén van de onderdelen uit dit plan was het realiseren van maatregelen voor de doelsoort patrijs in specifiek voor deze doelsoort aangewezen actiegebieden. VALA was in 2016 en 2017 al gestart met het beheer voor kruidenrijke akkerranden, onder meer voor de patrijs.

Dankzij extra financiering vanuit het Actieplan Akker- en Weidevogels hebben de agrarische collectieven in Gelderland Stichting Landschapsbeheer Gelderland begin 2018 de opdracht gegeven de beheermonitoring voor de patrijs op te zetten.

In samenwerking met Sovon, is Stichting Landschapsbeheer Gelderland gestart met het opleiden van vrijwillige patrijzertellers. Doel was om met vrijwilligers een eerste 0-telling te kunnen uitvoeren en de stand van de patrijzen in de gebieden met beheermaatregelen via het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) in beeld te kunnen brengen.

Er bleek heel veel animo voor het patrijzertellen te zijn waardoor in totaal in 2018 235 patrijzertellers actief zijn geweest en gegevens hebben verzameld en ingevoerd van 151 telgebieden: Zie hieronder voor de verdeling van gebieden over het werkgebied van de collectieven en inliggende agrarische natuurverenigingen.

Rivierenland	30
ANV Lingestreek	1
Overbetuwe	1
Ploegdriever	7
Groesbeek	7
Streekbeheer	22
Maas en Waal	22
VALA	120
Onderholt	25
Overig	1
Vorden	24
VAL Oude IJssel	35
Montferland	13
Sinderen	22
VAN Berkel en Slinge	60
Eibergen	60
Veluwe	1
Binnenveld	1
Wageningen	1
Eindtotaal	151

In deze rapportage is het gebied Wageningen (Veluwe) buiten beschouwing gelaten omdat deze niet onder de Actieplan-gebieden valt. Vrijwilligers hebben hier zelf initiatief genomen om te tellen. Daarnaast is er een aparte beheerevaluatie opgesteld voor Collectief Rivierenland.

Deze rapportage is gebaseerd op de data van alle voorjaarstellingen in 2018 (t/m april) in de Achterhoek en de evaluatie-avonden met de vrijwilligers die daarop hebben gevolgd. Het rapport geeft het eerste resultaat (de 0-situatie) weer.

De rapportage geeft inzicht in de aantallen territoria per regio, de getelde oppervlakte, de telgebieden en de belangrijkste gemaakte opmerkingen tijdens de evaluatie. In het laatste hoofdstuk staan de conclusies en aanbevelingen weergegeven.

De aanbevelingen zijn ontstaan uit de evaluatie-avonden die per regio zijn gehouden.

Daarbij hebben we input geïnventariseerd op de volgende vragen:

- Hoe heb je de patrijzen tellen ervaren (wat ging goed, wat kan beter)?
- Hoe is de dagtelling ervaren?
- Hoe is de avondtelling (met speaker) ervaren?
- Wat is je ervaring met de speaker?
- Wat heb je nodig om het volgend jaar beter te kunnen doen?
- Zaten de patrijzen bij de ingezaaide randen?

Een totaal overzicht van de input op al deze vragen is in het bezit van VALA.

Overzichten van de territoria van patrijzen op kaart zijn als bijlage aan dit rapport toegevoegd, evenals het akkerfaunapakket en de handleiding patrijstellingen.

2 Achterhoek

2.1 Aantallen

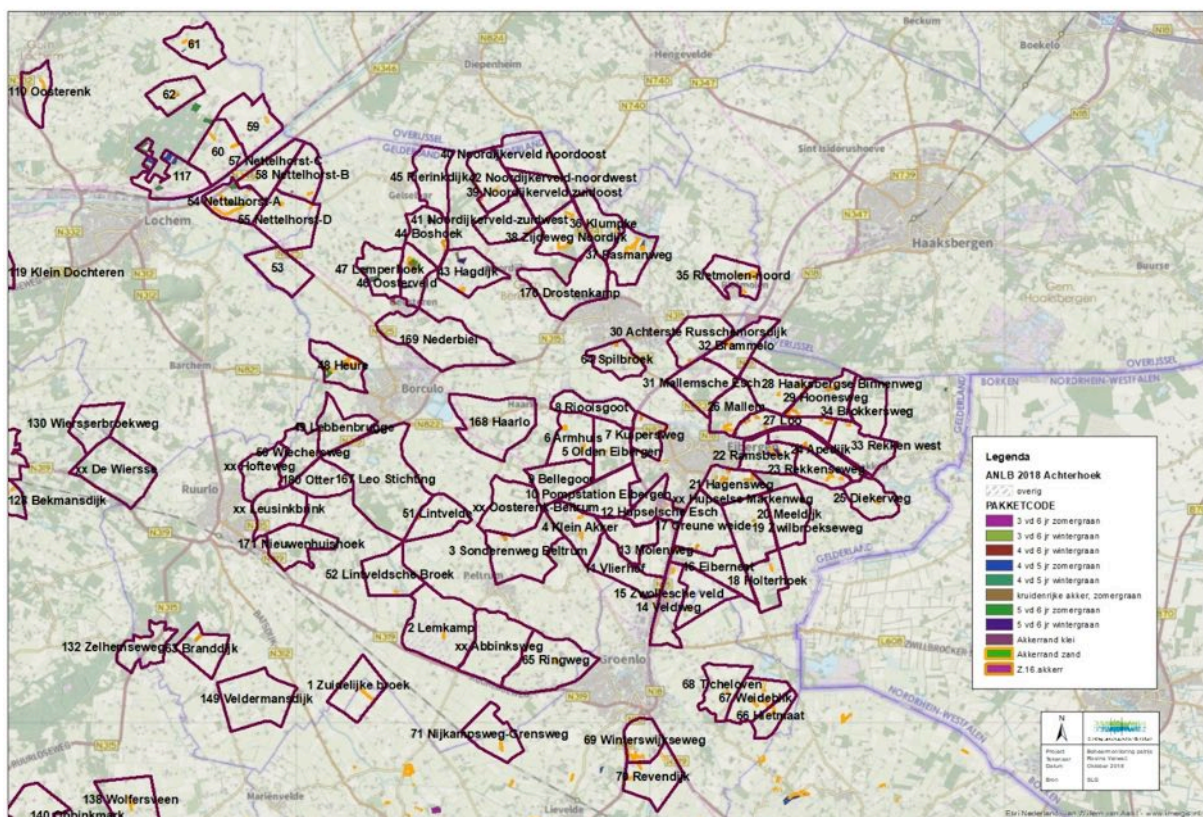
Hieronder is per regio het aantal territoria en oppervlakte van de getelde gebieden weergegeven. De dichtheid zegt iets over het aantal territoria per 1000 hectare en met dit getal kunnen de verschillende regio's met elkaar vergeleken worden.

Telgebieden	Aantal telgebieden	Aantal territoria	Getelde Oppervlakte	Dichtheid (per 1000 ha)
Regio Eibergen	60	28	9.824	2,9
Regio Sinderen	22	17	3.514	4,8
Regio Vorden	24	10	3.972	2,5
Regio Montferland	15	19	4.023	4,7

2.2 Regio Eibergen

2.2.1 Telgebieden

Overzicht telgebieden Patrijs - Regio Eibergen/Lochem

2.2.2 Aandachtspunten vanuit de patrijzen-tellers

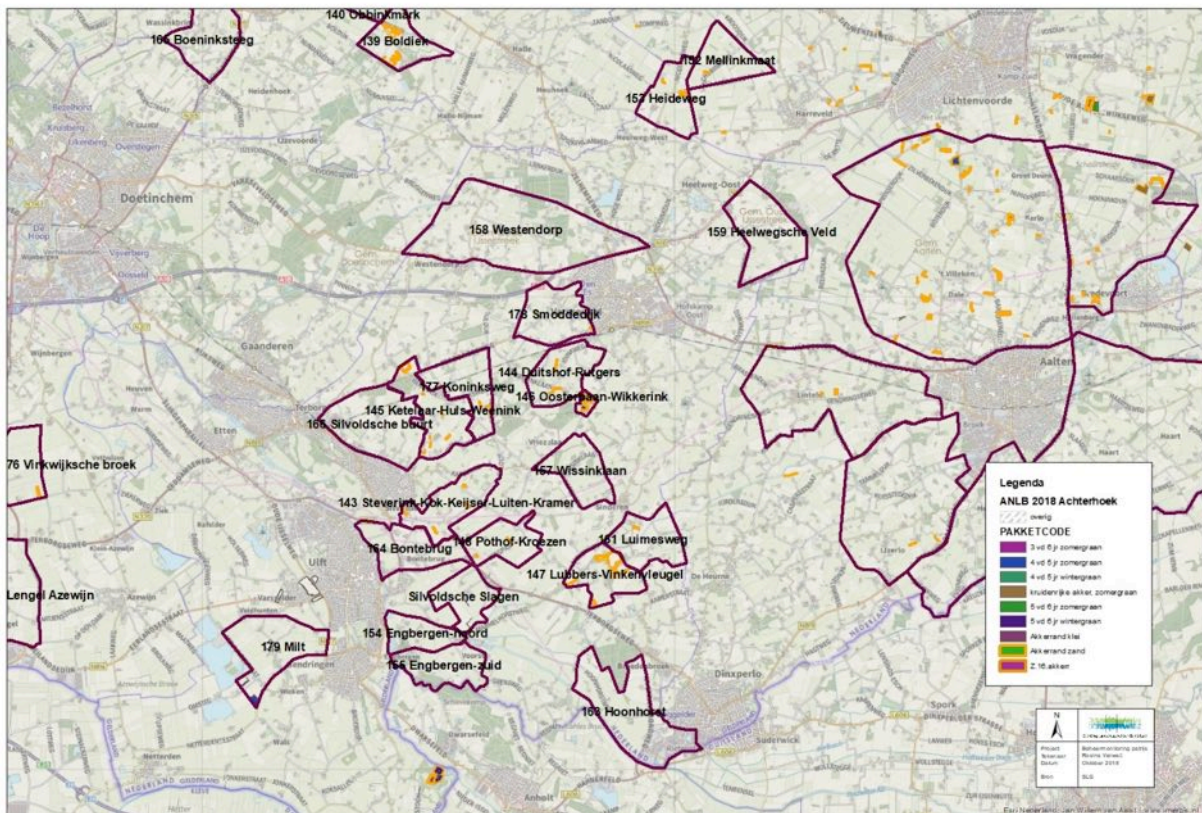
Bijgevoegd de belangrijkste opmerkingen die gemaakt zijn naar aanleiding van de evaluatie-avond op 3 juli 2018:

- Handleiding voor invoer bij Sovon en gebruik speaker is gewenst
- De akkerranden in Oost-Gelre zijn deels niet gerealiseerd
- Een verrekijker voor gebruik tijdens de tellingen is een vereiste, een telescoop is gewenst
- Extra gebieden buiten huidige telgebieden aanmaken waar patrijzen gezien zijn.
- Verbeteren communicatie tussen boeren en vrijwilligers
- Tellen bij de juiste weersomstandigheden is erg belangrijk

2.3 Regio Sinderen

2.3.1 Telgebieden

Overzicht telgebieden Patrijs - Regio Sinderen

*De gebieden rond Aalten die ook op de kaart staan worden geteld door de reeds bestaande groep Samen voor de Patrijs Barlo. Deze gegevens worden niet ingevoerd bij Sovon en zijn daardoor niet beschikbaar voor deze rapportage.

2.3.2 Belangrijkste opmerkingen

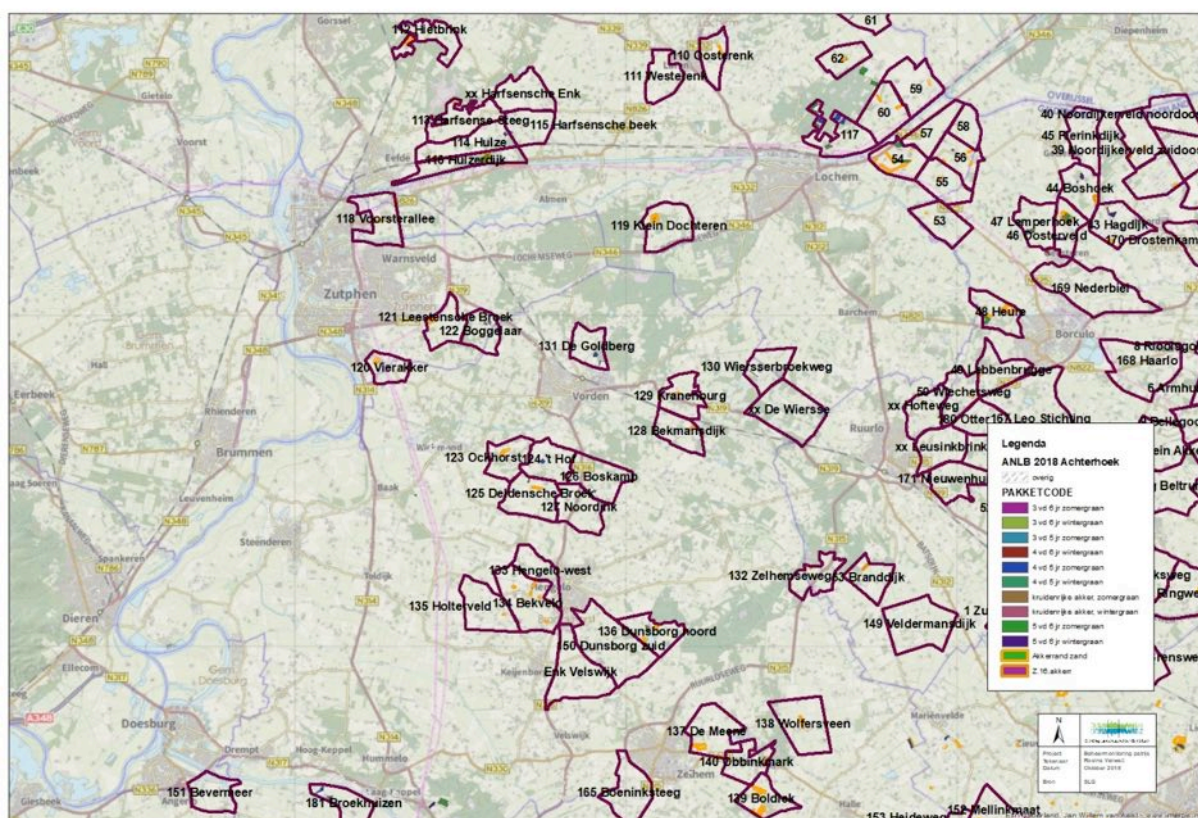
Bijgevoegd de belangrijkste opmerkingen die gemaakt zijn naar aanleiding van de evaluatie-avond op 28 juni 2018:

- Handleiding voor invoer bij Sovon en gebruik speaker is gewenst
- Contact met andere vrijwilligersgroepen verbeteren
- Verbeteren communicatie tussen deelnemers ANLb en vrijwilligers
- Extra gebieden buiten huidige telgebieden aanmaken waar patrijzen gezien zijn.
- Sommige gebieden zijn slecht toegankelijk waardoor de telling langer duurt
- Speaker is goed bruikbaar maar wel bij de juiste weersomstandigheden (windstil)

2.4 Regio Vorden

2.4.1 Telgebieden

Overzicht telgebieden Patrijs - Regio Vorden

2.4.2 Aandachtspunten vanuit de patrijzen-tellers

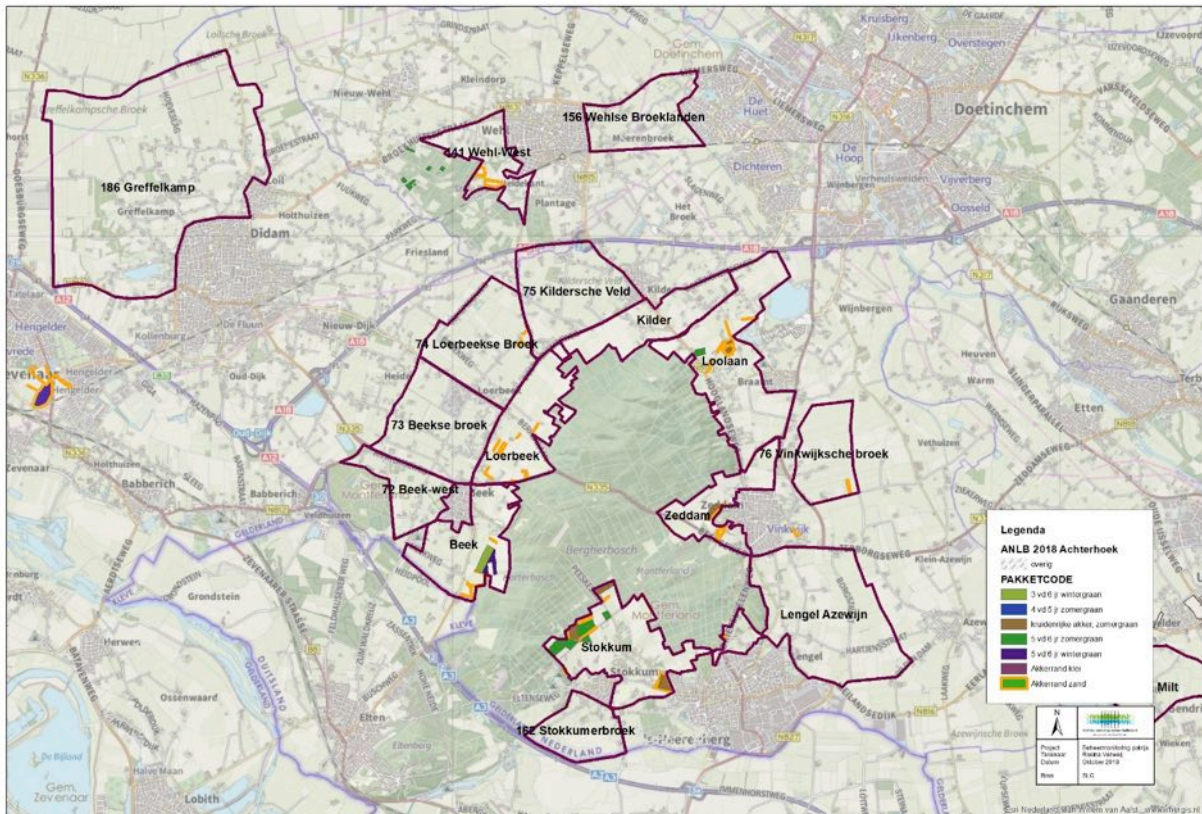
Bijgevoegd de belangrijkste gemaakte opmerkingen naar aanleiding van de evaluatie-avond op 26 juni 2018:

- Handleiding voor invoer bij Sovon en gebruik speaker is gewenst
- Benodigheden voor verbeteren telling: meer speakers
- Extra gebieden buiten huidige telgebieden aanmaken waar patrijzen gezien zijn

2.5 Regio Montferland

2.5.1 Telgebieden

Overzicht telgebieden Patrijs - Regio Montferland

2.5.2 Aandachtspunten vanuit de patrijzen-tellers

Bijgevoegd de belangrijkste opmerkingen die gemaakt zijn naar aanleiding van de evaluatie-middag op 14 september 2018:

- Handleiding voor invoer bij Sovon en gebruik speaker is gewenst
- De patrijzengroep zou graag een aantal extra speakers willen, er zijn nog tellers zonder speaker
- De deelnamebereidheid om ook najaars- en wintertellingen uit te voeren is hoog
- Er is een wens om in nog 2 extra gebieden (Wijnbergen en Azewijn) te gaan tellen gebaseerd op waarnemingen van patrijzen die zijn gedaan.
- Er is een wens voor aanschaf van een drone om patrijzen en –nesten te kunnen opsporen
- Communicatie en PR over het patrijzenproject is erg belangrijk en veel mensen zijn geïnteresseerd
- Verzoek aan boeren en Natuurmonumenten om de randen niet strak tegen de bosrand te leggen
- Verzoek om de randen niet langgerekt aan te leggen maar in blokken, onderzoek uit Engeland wijst uit dat dit een preventieve werking op predatie heeft.

- Er is een wens om daar waar koppeltjes met jongen worden waargenomen het gebied recreatief te maken, voor zover dat kan, bijvoorbeeld door wegen/paden tijdelijk af te sluiten.
- Niet aangelijnde honden zijn een groot probleem aan de randen van het Montferland, met name in omgeving Beek.

3 Conclusies en aanbevelingen

Tellingen

- Er zijn na de voorjaarstelling nog geen conclusies te trekken over het gebruik van akkerranden door de patrijzen.
- Advies is om ook een najaars- en wintertelling te verrichten ism met vrijwilligers. Dan kan een goed inzicht in de reproductie van de patrijzen-paren worden verkregen en kunnen gerichtere uitspraken over het functioneren van de akkerranden voor patrijzen worden gedaan. De deelnamebereidheid onder vrijwilligers voor deze aanvullende tellingen is hoog.
- Tijdens de evaluatie-avonden zijn de waarnemingen van de patrijzentellers gecombineerd met de waarnemingen van patrijzen op waarneming.nl, hierdoor werden een aantal territoria zichtbaar die buiten de aangewezen telgebieden vielen. SLG heeft als actie grenzen van telgebieden aangepast en enkele nieuwe telgebieden aangemaakt. Aanbeveling is om begin 2019 kritisch te kijken naar de verdeling van de tellers over de telgebieden en prioritering te stellen bij de tellen gebieden in overleg met het Collectief.
- Het is aan te raden voor de VALA om de bestaande groep Samen voor de Patrijs uit Barlo te stimuleren om op dezelfde gestandaardiseerde wijze te gaan monitoren.

Communicatie

- Zowel de tellers als de veldcoördinatoren vanuit het collectief willen de communicatie tussen de tellers en de deelnemers aan ANLb verbeteren. In het voorjaar van 2019, voorafgaand aan het telseizoen, kan het collectief dit stimuleren door aan de tellers inzicht te verschaffen in de ligging van de afgesloten contracten voor akkerranden. Door tellers te faciliteren om in contact te kunnen komen met de grondeigenaar. En door te communiceren naar de deelnemers over de geplande tellingen in 2019 en over de contactgegevens van de tellers.
- Contact met de WBE's verbeteren zodat de lokale jagers en opzichters op de hoogte zijn van de activiteiten van de patrijzentellers.

Faciliteren patrijzen-tellers

- Vrijwilligers hadden behoefte aan een goed beschreven handleiding m.b.t. het invoeren van waarnemingen in het systeem van Sovon. Deze is in de zomer van 2018 gerealiseerd door SLG en opgenomen als bijlage 6.
- Vrijwilligers hebben aangegeven dat het bezit en gebruik van een verrekijker een must is bij het tellen van patrijzen en dat inzet van een telescoop gewenst is. Het is aan te raden dat de VALA overweegt om telescopen beschikbaar te stellen aan de tellers.
- Vrijwilligers hebben aangegeven dat de inzet van een drone om patrijzen en –nesten te kunnen opsporen wenselijk is. Het is aan te bevelen voor het collectief om te overwegen om hierin te faciliteren.
- Om tot een betere afstemming te komen tussen de patrijzentellers onderling, met de boerenlandvogelcoördinator van SLG, maar ook tussen de tellers en de veldcoördinatoren van het collectief is het gewenst om per regio een vrijwillige patrijzengroepcoördinator aan te wijzen. Inmiddels is voor alle regio's iemand gevonden en SLG begeleidt deze personen de komende periode. Hierbij zet SLG in op de volgende onderdelen:
  - Verbeteren communicatie tussen boeren en vrijwilligers. Hiervoor is een informatiebrief vanuit Sinderen gedeeld met de overige coördinatoren.

- Vrijwilligers stimuleren om contact te leggen met de grondeigenaren voorafgaand aan de telrondes.
- vrijwilligers stimuleren om tussentijds bevindingen te delen met de grondeigenaar
- Vrijwilligers stimuleren om relevante bevindingen/resultaten te delen met de veldcoördinator van het collectief.

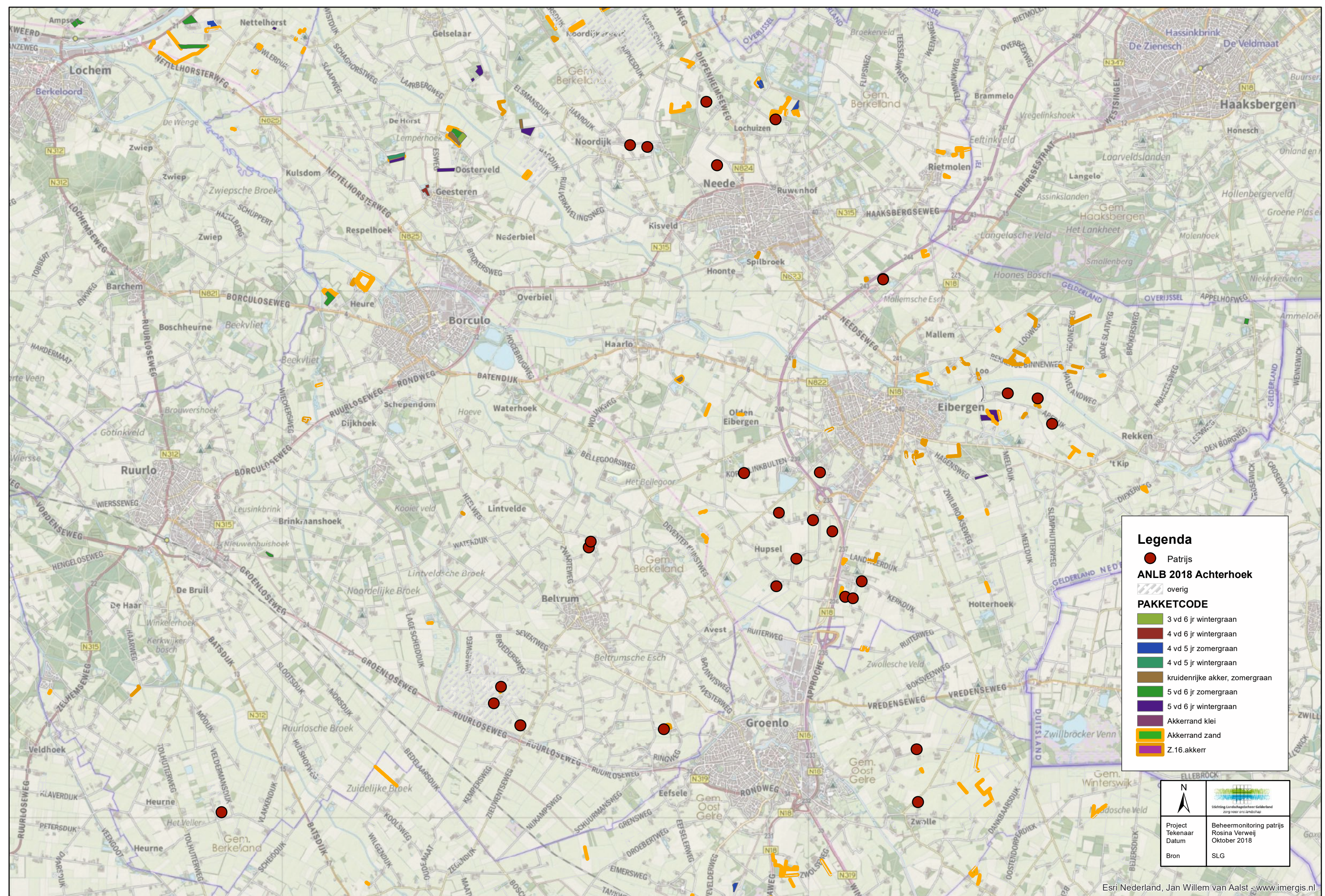
Predatie en verstoring

- De predatiedruk op patrijzen lijkt groot, maar eigenlijk is hier te weinig over bekend. In het Montferland is een predatieonderzoeker actief die de patrijzenwerkgroep ondersteund en een predatierapport op gaat stellen. Het is aan te raden kennis te nemen van dit rapport.
- Loslopende honden hebben een versturende werking op patrijzen. Actieve handhaving in gebieden waar patrijzen broeden is wenselijk.
- Het is aan te raden aan deelnemers ANLb en aangrenzende terreinbeherende organisaties om de akkerranden niet strak tegen de bosrand te leggen.
- Het is aan te raden om de akkerranden niet langgerekt aan te leggen maar in blokken, onderzoek uit Engeland wijst uit dat dit een preventieve werking op predatie heeft.
- Er is een wens om daar waar koppeltjes met jongen worden waargenomen het gebied recreatieluw te maken, bijvoorbeeld door wegen/paden tijdelijk af te sluiten. Het is aan te raden dat het collectief hierover in gesprek gaat met gemeenten/grondeigenaren.

Bijlagen

1. Territoria Eibergen
2. Territoria Sinderen
3. Territoria Vorden
4. Territoria Montferland
5. Beheerpakket akkerfaunarand
6. Handleiding Patrijstellingen

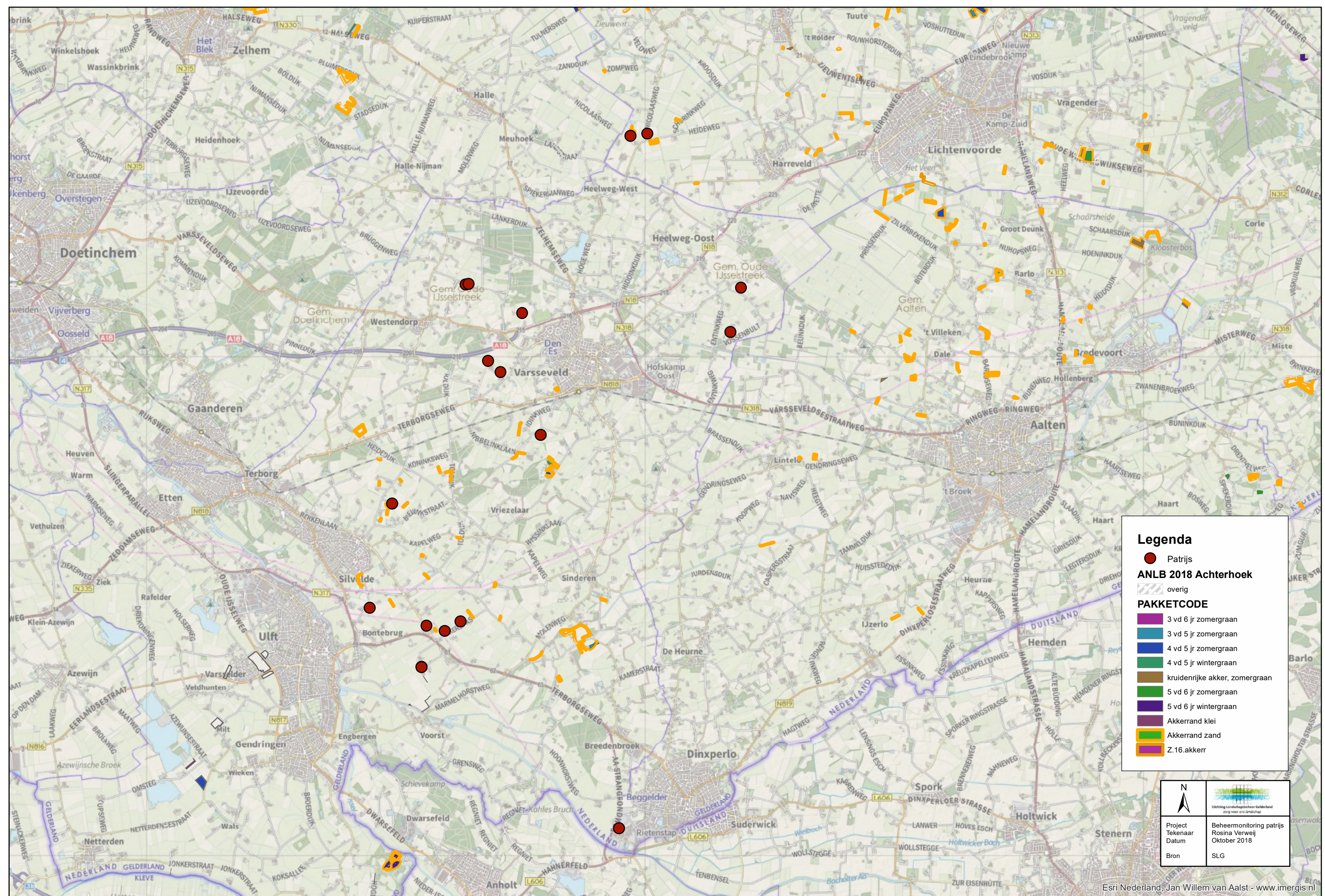

Legenda

- Patrijs
- ANLB 2018 Achterhoek**
- ▨ overig
- PAKKETCODE**
- 3 vd 6 jr wintergraan
- 4 vd 6 jr wintergraan
- 4 vd 5 jr zomergraan
- 4 vd 5 jr wintergraan
- kruidenrijke akker, zomergraan
- 5 vd 6 jr zomergraan
- 5 vd 6 jr wintergraan
- Akkerrand klei
- Akkerrand zand
- Z.16.akkerr

Overzicht territoria Patrijs - Regio Sinderen eo: 17 totaal

Legenda

- Patrijs
- ANLB 2018 Achterhoek overig
- PAKKETCODE**
- 3 vd 6 jr zomergraan
- 3 vd 5 jr zomergraan
- 4 vd 5 jr zomergraan
- 4 vd 5 jr wintergraan
- kruidenrijke akker, zomergraan
- 5 vd 6 jr zomergraan
- 5 vd 6 jr wintergraan
- Akkerrand klei
- Akkerrand zand
- Z.16.akkerr

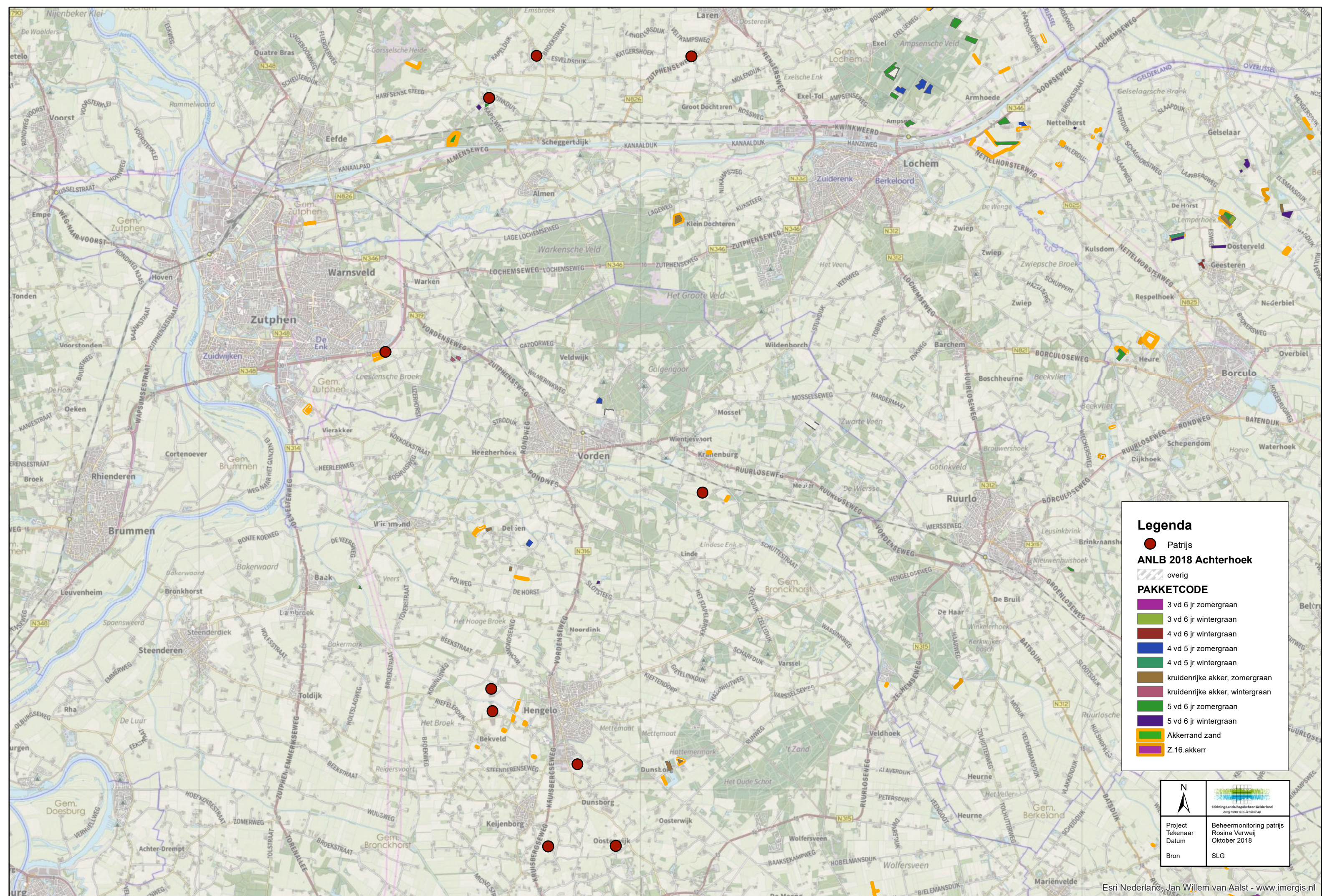
N

Stichting Landschapsbeheer Gelderland
 zorg voor ons landschap

Project Tekenaar	Beheermonitoring patrijs
Datum	Rosina Verweij
Bron	Oktober 2018
	SLG

Overzicht territoria Patrijs - Regio Vorden eo: 10 totaal

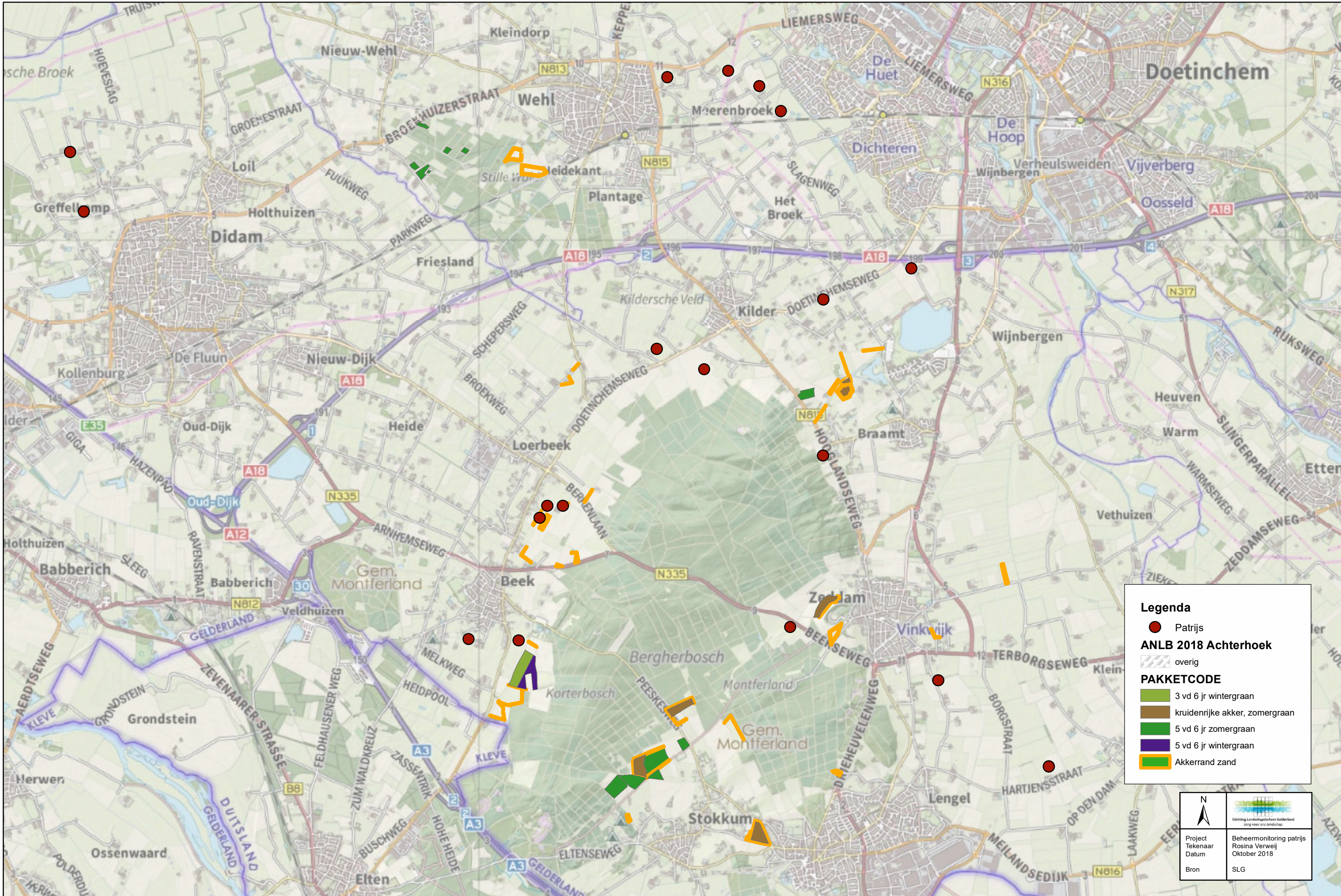

Legenda

- Patrijs
- ANLB 2018 Achterhoek overig
- PAKKETCODE**
- 3 vd 6 jr zomergraan
- 3 vd 6 jr wintergraan
- 4 vd 6 jr wintergraan
- 4 vd 5 jr zomergraan
- 4 vd 5 jr wintergraan
- kruidenrijke akker, zomergraan
- kruidenrijke akker, wintergraan
- 5 vd 6 jr zomergraan
- 5 vd 6 jr wintergraan
- Akkerrand zand
- Z.16.akkerr

 N	 Stichting Landschapsbeheer Gelderland zorg voor ons landschap
Project Tekenaar Datum Bron	Beheermonitoring patrijs Rosina Verweij Oktober 2018 SLG

Legenda

- Patrijs
- ANLB 2018 Achterhoek**
- ▨ overig
- PAKKETCODE**
- 3 vd 6 jr wintergraan
- kruidenrijke akker, zomergraan
- 5 vd 6 jr zomergraan
- 5 vd 6 jr wintergraan
- Akkerrand zand

Project Tekenaar Datum Bron	Stichting Landschapsbeheer Gelderland zorg voor ons landschap
	Beheermonitoring patrijs Rosina Verweij Oktober 2018 SLG

A19 Kruidenrijke akkerranden

Beschrijving

Beheerde akkerranden kunnen verschillende functies hebben. Ze kunnen dienen als broed-, schuil- en foerageergebied voor akkervogels zoals veldleeuwrik en patrijs. In kleinschalige landschappen kunnen akkerranden echter ook een belangrijke functie hebben als voedselbron en schuilgelegenheid voor diverse soorten vogels (zoals keep, kneu, zomertortel, geelgors), zoogdieren, insecten, reptielen en amfibieën.

Akkerranden bestaande uit een mengsel van bloemrijke kruiden, bloemrijke cultuurgewassen en granen bedienen verschillende (akker)vogels. De kruidenrijke vegetatie trekt insecten aan, de (oliehoudende) zaden bieden voedsel in herfst en winter. De akkerrandbegroeiing blijft in de winter staan. Op deze manier blijft in het winterhalfjaar schuilgelegenheid en beschikbaarheid van voedsel (zaden) aanwezig. Akkerranden langs waterlopen kunnen dienen als middel om drift bij chemische bestrijding in de akker naar de waterloop toe te verminderen. Tenslotte kunnen ingezaaide kruiden natuurlijke vijanden aantrekken, die bijdragen aan een verminderde noodzaak voor chemische bestrijding.

Beheereisen

1. Minimaal 90% van de beheereenheid bestaat van 15 mei tot 1 maart uit één van de volgende gewassen of teelten: gras, granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), groene braak of een combinatie van deze [9];

Aanvullende beheervoorschriften

2. De beheereenheid mag niet voor 1 maart geploegd of ondergewerkt worden;
3. De beheereenheid wordt niet beweid;
4. De kruidenrijke akkerrand is minimaal 3 meter breed;
5. De kruidenrijke akkerrand is op bouwland gelegen;
6. De beheereenheid mag, in overleg met het collectief, jaarlijks op een ander bouwlandperceel worden aangelegd;
7. Inzaaien van de rand vindt plaats tussen 1 maart en 15 mei; indien in het voorafgaande jaar hetzelfde beheerpakket van toepassing was op de beheereenheid, dan mag 1/3 deel van beheereenheid blijven staan zonder dat daar opnieuw geploegd en ingezaaid wordt;
8. Als zaadmengsel zijn alleen de akkerkruidmengsels die VALA aanbiedt toegestaan. VALA adviseert op welke wijze de inzaai het best kan plaats vinden;
9. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan in de beheereenheid;
10. Bemesting van de beheereenheid is niet toegestaan.

PAKKETTEN	
19g1	Kruidenrijke akkerrand op klei
19g2	Kruidenrijke akkerrand op zand

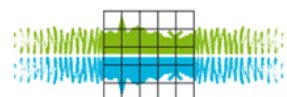
Handleiding Patrijstellingen en invoer op SOVON-website en Avimap

Gemaakt door Stichting
Landschapsbeheer
Gelderland (SLG)

Oktober 2018

© SLG/SOVON

Inhoudsopgave

1	ALGEMEEN	2
1.1	Bezoeken door het jaar heen	2
1.1.1	Patrijzen tellen voorjaar	2
1.1.2	Patrijzen tellen najaar (met jongen)	2
1.1.3	Patrijzen tellen winter (groepen)	3
1.2	Nultellingen	3
1.3	Speaker	3
1.4	Broedcodes	3
1.5	Bepaling territoria	4
1.6	Autoclustering	4
1.7	Insturen van tellingen	4
1.8	Tellingen buiten grenzen eigen telgebied	4
1.9	Hazen tellen	4
2	WAARNEMINGEN INVOEREN	5
2.1	Invoeren bezoeken en tellingen via website SOVON (achteraf)	5
2.1.1	Bezoeken en waarnemingen invoeren	6
2.1.2	Stip wijzigen of verwijderen	9
2.1.3	Zelf resultaten bekijken	10
2.2	Invoeren bezoeken via Avimap	12
2.2.1	Inloggen	12
2.2.2	Juiste telgebied (plot) selecteren en tellen	13
2.2.3	Corrigeren van een stip	16
2.2.4	Bezoek afsluiten	16
2.2.5	Bezoek heropenen	17
2.2.6	Bezoek opsturen naar SOVON	17
2.2.7	Instellingen wijzigen (eventueel)	18
2.2.8	Telgebieden op kaart bekijken	18

1 Algemeen

De aanleiding dat we beheermonitoring patrijzen doen is in het kader van de Agrarisch natuur- en landschapsbeheer 2016. Dit doen we in opdracht van de Gelderse Collectieven en is ontstaan naar aanleiding van het Actieplan Akker- en Weidevogels.

1.1 Bezoeken door het jaar heen

De patrijs neemt per jaar het hardst af van alle boerenlandvogels. Om aantallen en verspreiding te bepalen willen we weten: waar zitten ze, waar leven ze van, hoe overleven de kuikens en hoe overleven ze de winter. De laatste twee doen we door tellingen in nazomer en winter. De overige vragen beantwoorden we door tellingen in het voorjaar.

Patrijzen kunnen in drie periodes worden geteld.

- Voorjaar: 15 februari – 30 april
- Nazomer: 1 – 30 september
- Winter: 1 december – 1 februari

Gedurende de broedperiode wordt niet geteld i.v.m. kans op verstoring.

1.1.1 Patrijzen tellen voorjaar

Minimaal drie telrondes, waarbij elke telronde bestaat uit een dagbezoek en een avondbezoek. Dus in totaal 6 bezoeken.

1^e telronde tussen 20 februari en 10 maart,

2^e telronde tussen 11 maart en 31 maart en

3^e telronde tussen 1 april en 30 april.

Afhankelijk van de ontwikkeling van het voorjaar kunnen telrondes eventueel worden opgeschoven. U krijgt hier bericht over van Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG).

Plan de bezoeken per telronde op 1 dag of anders binnen enkele dagen.

- 1) Overdag systematisch alle percelen afkijken en paren intekenen
- 2) Diezelfde avond van uur voor tot uur na zonsondergang met geluid
- 3) Loop een vaste route

Om de 300 meter het geluid maximaal een halve minuut afspelen, of korter als u een reactie denkt te horen. Wacht dan nog 2 minuten op een mogelijke reactie en probeer het dan nog 1 keer.

Invoeren in Avimap of website van SOVON:

Elk bezoek als aparte bezoek invoeren, dus twee per telperiode, in totaal 6 bezoeken.

1 stip per patrijs met juiste broedcode. Zie hoofdstuk Broedcodes.

1.1.2 Patrijzen tellen najaar (met jongen)

De nazomertelling, tussen 1 en 30 september is ook belangrijk. Door een vergelijking met de aantallen in het voorjaar kan de overleving (van de volwassen vogels) worden bepaald.

Door het aantal jongen in de nazomer te tellen kunt u de jongen productie bepalen.

Minimaal 1 telling/bezoek in de nazomerperiode uit te voeren.

Een probleem in de nazomer kan zijn dat de vogels moeilijk zichtbaar zijn, doordat de vegetatie hoog is.

Probeer daarom zoveel mogelijk na de oogst te tellen.

Daarnaast is het raadzaam in de nazomerperiode een extra telling uit te voeren, om de waarneemkans verder te vergroten.

Invoeren in Avimap van SOVON als:

1 stip per gezin met broedcode 12: gezin met (dons)jongen

Bij opmerkingen aantal jongen invullen.

1.1.3 Patrijzen tellen winter (groepen)

In de winter komen Patrijzen meestal in groepen voor van één of enkele families, kluchten genoemd. Zeker als er sneeuw ligt, maakt dit het makkelijk om de Patrijzen waar te nemen en te tellen. Eén of meerdere basistellingen in de winterperiode, bij voorkeur met sneeuw, zijn daarom een mooie aanvulling op de eerdere tellingen, om het verloop in aantallen nog beter te kunnen bepalen.

Invoeren in Avimap van SOVON als:

1 stip per patrijs met broedcode 1 Volwassen individu.

Door de aantallen, overleving en jongenproductie te koppelen aan biotoopkenmerken ter plekke, wordt inzicht verkregen in het belang van de verschillende biotoopkenmerken voor een gezonde populatie. Met die informatie kunnen vervolgens adviezen worden gegeven om het beheer voor Patrijzen te optimaliseren.

1.2 Nultellingen

Ook het ontbreken van Patrijzen in een telgebied is waardevolle informatie! Het levert belangrijk referentiemateriaal op voor gebieden waar de soort wel nog voorkomt. Maak dus altijd een bezoek aan op de website van SOVON of in Avimap, ook al zijn er geen patrijzen gevonden.

1.3 Speaker

Er zijn meer manieren om met de speaker te werken. U kunt deze via Bluetooth aan uw smartphone koppelen en dan vanaf uw smartphone het geluid van de patrijs afspelen. Het geluid is als een mp3-bestand beschikbaar via SLG.

Ook kunt u een microchip gebruiken en daar het geluid op zetten. Deze kunt u in de speaker stoppen en dan direct op de speaker het geluid afspelen. U hebt dan geen bluetooth verbinding nodig en geen telefoon.

1.4 Broedcodes

Er zijn diverse broedcodes voor patrijzen waarnemingen.

Gebruik met name, 1, 2, 3, 7 en 12. Reactie van man patrijs op het afspelen van het geluid is broedcode 2.

0 Overig / buiten broedbiotoop
1 Volwassen individu
2 Zingend of baltsend individu
3 Paar (bij balts/zang code 2 of 5)
5 Baltsend paar (ook paring)
6 Waarschijnlijke nestplaats
7 Alarmeren, waaks gedrag
8 Vogel met broedvlekken
9 Nestbouw
10 Afleidingsgedrag
11 Pas gebruikt nest
12 Pas uitgevlogen / dons jongen
13 Bewoond nest (bezoek ouders)
14 Transport voedsel of ontlasting
15 Nest met eieren
16 Nest met jongen

1.5 Bepaling territoria

Een territorium wordt bepaald volgens de onderstaande regels:

- Bij nestindicatieve waarneming (broedcode 9 nestbouw, 14 transport voedsel of ontlasting, 7 alarm) telt de waarneming altijd als 1 territorium.
- Bij een waarneming in de in de periode 15 februari t/m 20 juni met broedcode 2 zang en/of balts, telt die waarneming ook als 1 territorium.
- In overige gevallen (broedcode 1 adult in broedbiotoop, 3 paar in broedbiotoop) moet er 1 waarneming zijn in de periode 15 februari t/m 20 juni en in totaal 2 waarnemingen in gehele periode (hele jaar). De stippen moeten binnen een afstand van 500m liggen om te resulteren in een territorium.

1.6 Autoclustering

Autoclustering is het bepalen van territoria per soort op basis van de ingevoerde waarnemingsstippen. Dit kunt u gedurende het jaar handmatig in gang zetten op de website. Bij het insturen van de tellingen wordt autoclustering automatisch uitgevoerd.

1.7 Insturen van tellingen

Stuur uw tellingen pas in na de wintertelling. Als u dit na de voorjaarstelling doet, is het niet meer mogelijk nazomertellingen of wintertellingen toe te voeren.

1.8 Tellingen buiten grenzen eigen telgebied

Ziet u patrijzen lopen buiten de grenzen van uw eigen telgebied. Neem dan contact op met de coördinator in uw regio. Zie voor een overzicht hieronder. Zij hebben inzicht in de vrijwilligers per telgebied en zij kunnen de informatie doorspelen.

Maas en Waal	Dhr. Jordy Houkes	06-53842805	jordyhoukes@hotmail.com
Vorden	Dhr. Harry Enzerink	06-21966155	h.enzerink@hotmail.com
Sinderen	Dhr. Rob Geerts		rhem.geerts@hetnet.nl
Aalten	Dhr. Frans ter Bogt		fterbogat@kpnmail.nl
Montferland	Dhr. Andre Hendriksen	06-36488766	andrehendriksen51@hotmail.com
Overbetuwe	Dhr. Kees Mientjes	06-57267963	kees.mientjes@collectiefrivierenland.nl
Eibergen	Dhr. Henk Leever	06-51314562	henkenjantine@hotmail.com
Groesbeek	vacant		

1.9 Hazen tellen

De populatieontwikkeling van hazen heeft een overeenkomst met die van de patrijs. Alleen is de patrijs kritischer, dus kwetsbaarder. Het is daarom wenselijk en interessant om ook de populatie hazen te tellen. Broedcode bij de haas is altijd 1. Volwassen individu.

2 Waarnemingen invoeren

Bezoeken en waarnemingen vastleggen van patrijzen kan op twee manieren:

- Achteraf op de website van SOVON
- Direct in het veld via Avimap

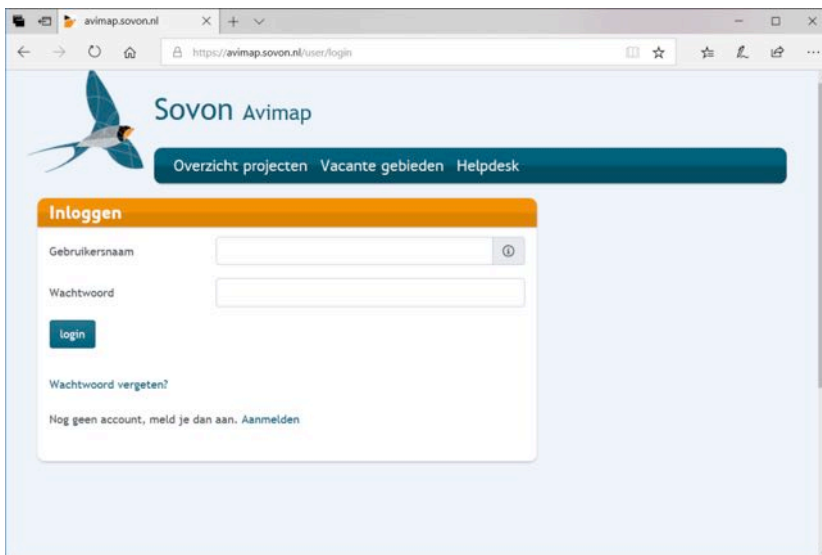
Zorg dat u de allereerste keer dat u uw waarnemerscode gebruikt, inlogt op de website van SOVON. Uw wachtwoord is de 1^e keer de 4 cijfers van uw postcode. Daarna kunt u een persoonlijk wachtwoord bedenken en opslaan. Hierna kunt u ook inloggen in Avimap. Andersom gaat dat niet.

Voer uw waarnemingen bij voorkeur direct na elk bezoek in. Kort na het veldbezoek heeft u immers nog paraat wat er precies is waargenomen en bovendien voorkomt u een (lange) zit achter de computer aan het einde van het seizoen. Deze gegevens worden opgeslagen en kunnen tijdens het seizoen altijd online bekeken en bewerkt worden.

2.1 Invoeren bezoeken en tellingen via website SOVON (achteraf)

Om achteraf bezoeken en waarnemingen van patrijzen vast te leggen, maken we gebruik van de website van SOVON:

www.sovon.nl, kies voor 'Inloggen'

Log in met uw waarnemingscode en bijbehorend wachtwoord. Vink 'Direct naar gegevens invoeren' aan.

Indien u het wachtwoord niet meer weet, kunt u kiezen voor 'Wachtwoord vergeten'. Heeft dit geen gewenst effect, neem dan contact op met de helpdesk van SOVON via: 024 7 410 444 (tijdens het veldseizoen niet op donderdag) of helpdesk@sovon.nl

Ga bij 'Gegevens invoeren' naar 'BMP-tellingen'.

Het volgende scherm verschijnt met de telgebieden waaraan u gekoppeld bent.

The screenshot shows the 'Overzicht plots' page in the Sovon Avimap system. At the top, there is a navigation bar with 'Overzicht plots', 'Overzicht projecten', 'Vacante gebieden', and 'Helpdesk'. Below this is a filter section with dropdown menus for 'project' (set to 'kies') and 'Jaar' (set to '2018'), and a 'Filter' button. The main content is a table with the following data:

#	project	Plotnummer	bezoeken	stippen			
1.	Eroedvogel Monitoring Project	3677 De Steendert	1	51	Invoeren	veldkaart	beheer
2.	Broedvogel Monitoring Project	50622 Steendert-nieuw	6	519	Invoeren	veldkaart	beheer

Mist u een telgebied, neem dan contact op met SLG: k.hinkamp@landschapsbeheergelderland.nl of r.verweij@landschapsbeheergelderland.nl

Knop 'Invoeren'

Voor het invoeren van bezoeken en waarnemingen.

Knop 'Veldkaart'

Voor het maken van een afdruk op papier van uw telgebied.

Knop 'Beheer' (alleen voor coördinator)

Voor het toevoegen van personen en wijzigen van rechten op het telgebied.

2.1.1 Bezoeken en waarnemingen invoeren

Na knop 'Invoeren' krijgt u een overzicht van uw bezoeken in dit telgebied. Dit overzicht is leeg als u in het betreffende jaar nog geen bezoek hebt gebracht.

Plotgegevens

Plotnummer: 50622

Plotnaam: Steendert-nieuw

Jaar: 2018

Overzicht ingevoerde bezoeken

#	datum	deel	starttijd	eindtijd	teller	bezoektype	gunstig
1.	21-03		08:42	12:00	EBR504	ochtend*	<input type="button" value="bezoek"/> <input type="button" value="invoeren"/> <input type="button" value="totalen"/>
2.	06-04		06:59	10:45	EBR504	zonop	<input type="button" value="bezoek"/> <input type="button" value="invoeren"/> <input type="button" value="totalen"/>
3.	17-04		06:32	10:31	EBR504	zonop	<input type="button" value="bezoek"/> <input type="button" value="invoeren"/> <input type="button" value="totalen"/>
4.	02-05		06:06	11:13	EBR504	zonop	<input type="button" value="bezoek"/> <input type="button" value="invoeren"/> <input type="button" value="totalen"/>
5.	16-05		05:45	10:08	EBR504	ochtend	<input type="button" value="bezoek"/> <input type="button" value="invoeren"/> <input type="button" value="totalen"/>
6.	07-07		22:47	00:45	EBR504	nacht*	<input type="button" value="bezoek"/> <input type="button" value="invoeren"/> <input type="button" value="totalen"/>

Afronden seizoen 2018

Neem de telgegevens nauwgezet door voor ze aan het eind van het telseizoen te versturen. Na aanklikken insturen volgen enkele controlestappen:

1. Voor alle zekerheid wordt nogmaals autoclustering uitgevoerd
2. Opvallende waarnemingen worden ter controle getoond in het validatiescherm

Ook kunt u hier onder 'Totalen' handmatig de autoclustering in gang zetten als alle bezoeken en waarnemingen zijn ingevoerd. U ziet dan hoeveel territoria er berekend worden op basis van de waarnemingsstippen.

Kies voor 'Nieuw bezoek maken'.

Steedert-nieuw - Voeg een nieuw bezoek toe of bewerk een bestaand bezoek

waarnemer: RVRV03 - Rosina Verweij

Bezoekdatum:

Begintijd (uur:mm):

Eindtijd (uur:mm):

Bezoektype: automatisch

Telomstandigheden:

deelbezoek:

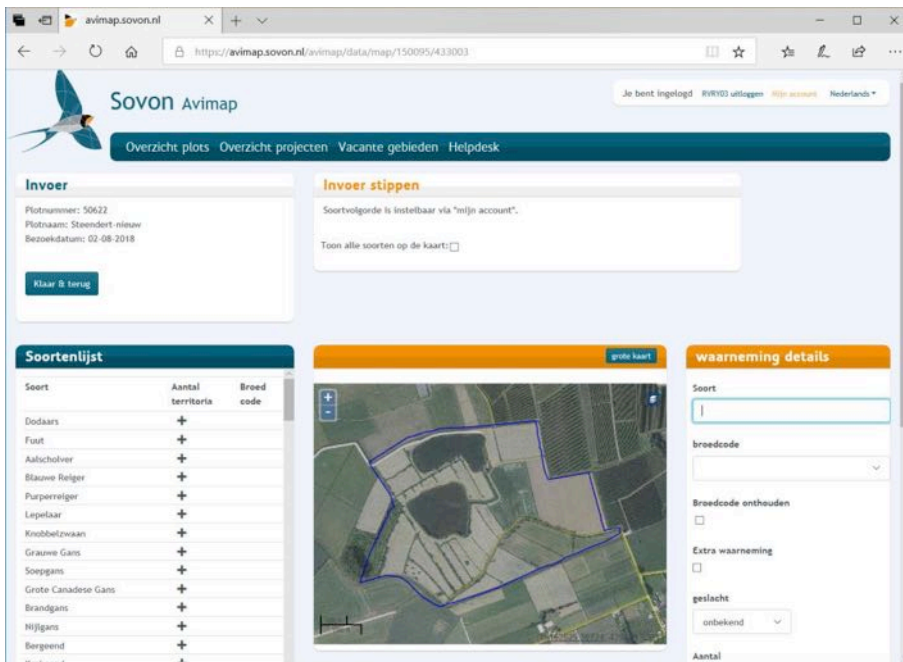
Bezoek groeperen:

opmerkingen:

Vul de gevraagde gegevens in en geef bij 'Bezoektype' 'Automatisch' aan.

Vink 'Deelbezoek' aan als u niet de hele route hebt gelopen. En vul het percentage in wat u wel gelopen hebt. Als u af bent gegaan op een tip van iemand anders en specifiek een waarneming hebt gecheckt, vink dan ook 'Deelbezoek' aan en geef als percentage 1% op.

Klik op 'Verder'.

U ziet een overzicht van uw gebied.

Klik met de muis het punt op de kaart aan waar u de patrijs hebt gezien.

In het rechter deel van de pagina vult u de gevraagde gegevens in. Bij 'Soort' typt u 'Patrijs' of 'Haas' en selecteert u vervolgens de soort uit de lijst. U kunt kiezen voor 'Broedcode onthouden' als u de geselecteerde broedcode vaker wilt gebruiken.

'Extra waarneming' gebruikt u als u zeker weet dat u een paartje ziet, welke u eerder in het huidige bezoek ook al hebt gezien.

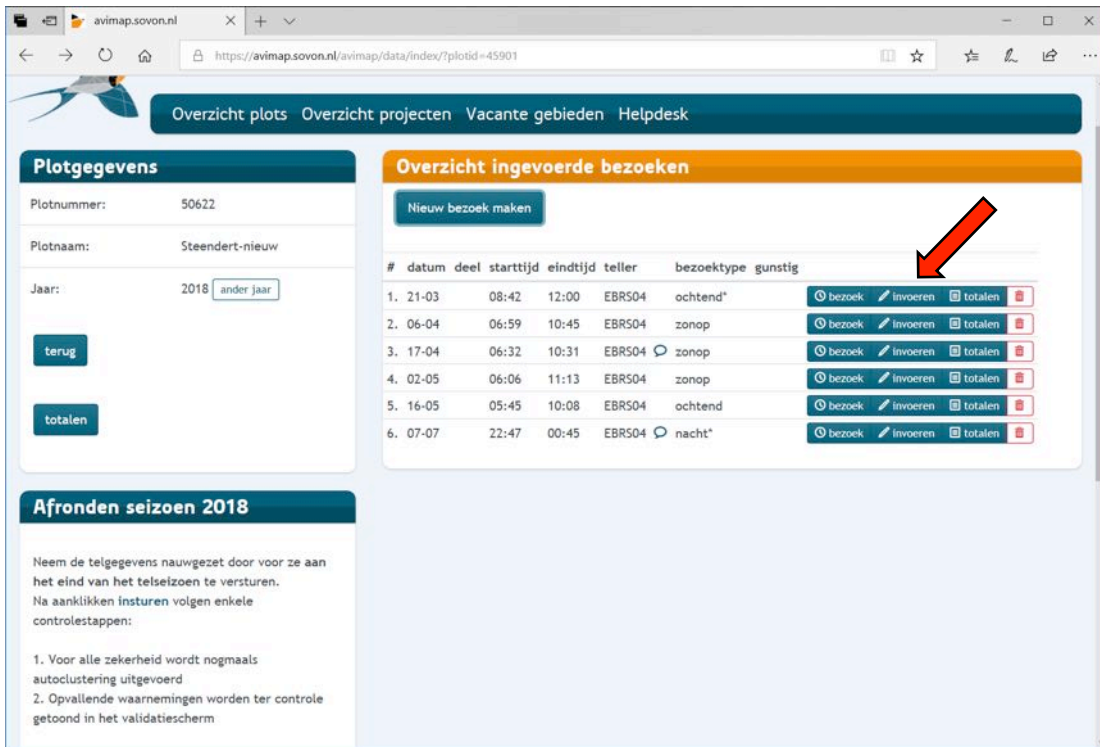
Kies voor 'Stip opslaan'.

Nu kunt u op deze manier een volgende stip op de kaart zetten.

Hebt u alle stippen ingevoerd, kies dan bovenin het scherm voor 'Klaar & terug'.

2.1.2 Stip wijzigen of verwijderen

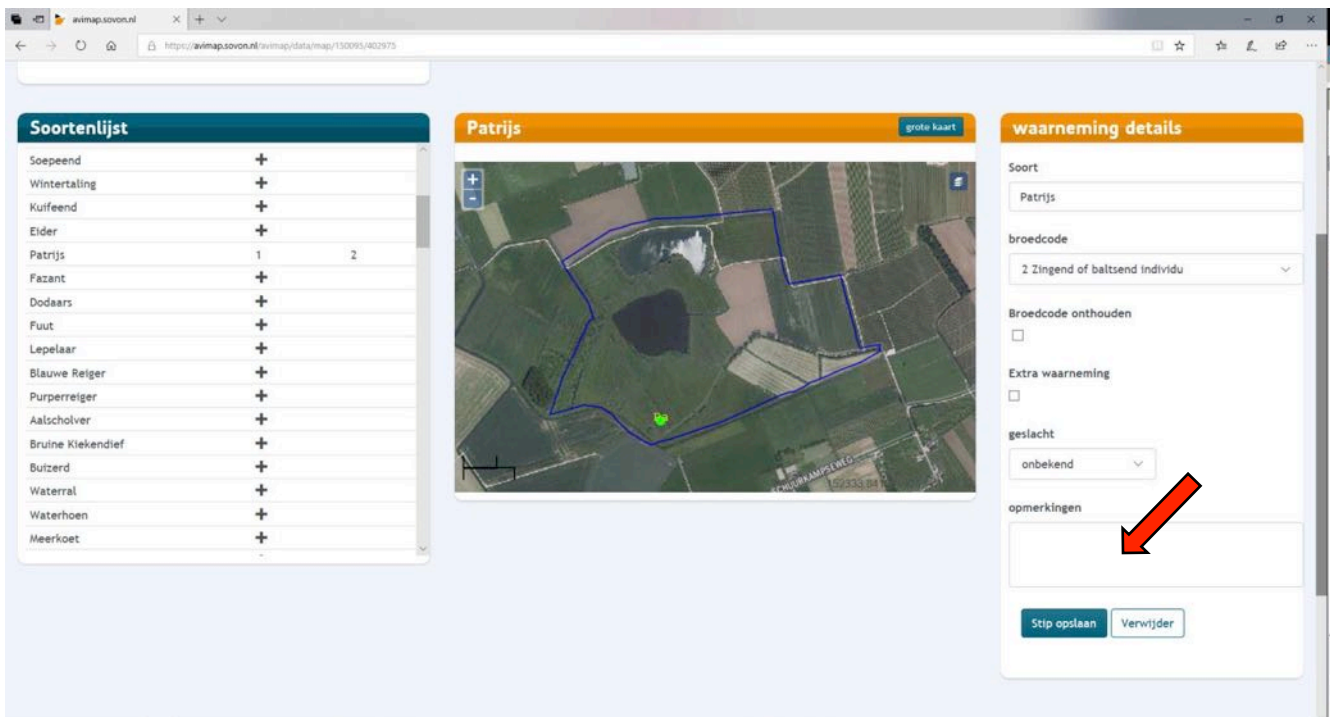
U kunt vanuit het overzicht met ingevoerde bezoeken ook rechtstreeks naar het invoerscherm voor waarnemingen gaan.

The screenshot shows the 'Overzicht ingevoerde bezoeken' section of the avimap.sovon.nl website. On the left, there is a 'Plotgegevens' sidebar with fields for Plotnummer (50622), Plotnaam (Steendert-nieuw), and Jaar (2018). Below this is an 'Afronden seizoen 2018' section with instructions. The main area displays a table of visits with columns for #, datum, deel, starttijd, eindtijd, teller, bezoekttype, and gunstig. A red arrow points to the 'Invoeren' button for the first visit (21-03).

#	datum	deel	starttijd	eindtijd	teller	bezoekttype	gunstig
1.	21-03		08:42	12:00	EBR504	ochtend*	bezoek / Invoeren / totalen
2.	06-04		06:59	10:45	EBR504	zonop	bezoek / Invoeren / totalen
3.	17-04		06:32	10:31	EBR504	zonop	bezoek / Invoeren / totalen
4.	02-05		06:06	11:13	EBR504	zonop	bezoek / Invoeren / totalen
5.	16-05		05:45	10:08	EBR504	ochtend	bezoek / Invoeren / totalen
6.	07-07		22:47	00:45	EBR504	nacht*	bezoek / Invoeren / totalen

Klik dan achter het betreffende bezoek op de knop 'Invoeren'. U komt weer in het invoerscherm.

The screenshot shows the 'waarneming details' screen for a 'Patrijs' observation. On the left is a 'Soortenlijst' (Species list) with various bird species and their counts. The central part shows a map of a field with a blue outline and a green dot. On the right, the 'waarneming details' form includes fields for 'Soort' (Patrijs), 'broedcode' (2 Zingend of baltzend Individu), 'Broedcode onthouden' (checkbox), 'Extra waarneming' (checkbox), 'geslacht' (onbekend), and 'opmerkingen' (Remarks). A red arrow points to the 'opmerkingen' field. At the bottom are 'Stip opslaan' and 'Verwijder' buttons.

Selecteer in de 'Soortenlijst' de soort waarvan u een stip wilt wijzigen. De stippen verschijnen in de kaart. Selecteer de betreffende stip. Onder 'Waarneming details' komen de details van de stip te staan.

Deze kunt u wijzigen en opslaan door onderaan te kiezen voor 'Stip opslaan'.
Moet de stip verwijderd worden, kies dan onderaan voor 'Verwijderen'.

2.1.3 Zelf resultaten bekijken

Voor het bekijken van uw resultaten gaat u naar het overzicht met alle bezoeken. Dat kunt u benaderen door in het overzicht met uw telgebieden, te kiezen voor de knop 'Invoeren'. Het onderstaand overzicht met bezoeken verschijnt.

Plotgegevens

Plotnummer: 50622
 Plotnaam: Steendert-nieuw
 Jaar: 2018

Overzicht ingevoerde bezoeken

#	datum	deel	starttijd	eindtijd	teller	bezoektype	gunstig
1.	21-03		08:42	12:00	EBR504	ochtend*	<input type="button" value="bezoek"/> <input type="button" value="invoeren"/> <input type="button" value="totalen"/> <input type="button" value="x"/>
2.	06-04		06:59	10:45	EBR504	zonop	<input type="button" value="bezoek"/> <input type="button" value="invoeren"/> <input type="button" value="totalen"/> <input type="button" value="x"/>
3.	17-04		06:32	10:31	EBR504	zonop	<input type="button" value="bezoek"/> <input type="button" value="invoeren"/> <input type="button" value="totalen"/> <input type="button" value="x"/>
4.	02-05		06:06	11:13	EBR504	zonop	<input type="button" value="bezoek"/> <input type="button" value="invoeren"/> <input type="button" value="totalen"/> <input type="button" value="x"/>
5.	16-05		05:45	10:08	EBR504	ochtend	<input type="button" value="bezoek"/> <input type="button" value="invoeren"/> <input type="button" value="totalen"/> <input type="button" value="x"/>
6.	07-07		22:47	00:45	EBR504	nacht*	<input type="button" value="bezoek"/> <input type="button" value="invoeren"/> <input type="button" value="totalen"/> <input type="button" value="x"/>

Afronden seizoen 2018

Neem de telgegevens nauwgezet door voor ze aan het eind van het telseizoen te versturen. Na aanklikken insturen volgen enkele controlestappen:

1. Voor alle zekerheid wordt nogmaals autoclustering uitgevoerd
2. Opvallende waarnemingen worden ter controle getoond in het validatiescherm

Als alle bezoeken en waarnemingen zijn ingevoerd, kunt u naar 'Totalen'. Het volgende scherm verschijnt.

Invoer soorten en aantallen voor plot 11640 (Lemkamp) geteld in jaar 2018

Opmerking: Getallen tussen haakjes zijn waarnemingen buiten de plotgrenzen.

Alle soortkaarten in 1x afdrukken naar PDF Kaart van een ecologische soortgroep

Alle soorten clusteren

Soortenlijst

Soort	19-03				02-04				17-04				27-04				aantal autocluster	hoogste breed-	aantal buiten niet bruikbare	aantal in plot	aantal waarnemingen	controle	cluster	PDF
	15:00	15:00	15:00	09:30	17:45	18:15	18:00	12:15	17:45	18:15	18:00	12:15	17:45	18:15	18:00	12:15								
1. Wilde Eend																								
2. Patrijs																								
3. Fazant																								
4. Buiszard																								
5. Scholekster																								
6. Klevit																								
7. Wulp																								

Autocluster alle soorten nu

Kies voor 'Autocluster alle soorten nu' om van alle soorten de territoria te laten bepalen, gebaseerd op de ingevoerde waarnemingen.

Controle

Kies voor 'Controle' om in een kaart per soort de waarnemingen te zien en welke wel en niet meegenomen zijn voor het bepalen van de territoria.

Cluster

Kies voor 'Cluster' om per soort een autocluster te doen.

PDF

Kies voor 'PDF' om per soort een te downloaden kaart te maken met waarnemingen en territoria.

Afdrukken kaarten Patrijs

×

Ondergrond	Weergave kaart buiten plot	Print criteria	
zwart-wit topografie ☐	ja ☒	Lage broedcodes in andere kleur	☒
kleuren topografie ☐	transparant ☐	Gebruik symbolen voor broedcodes	☐
kleuren top25 ☐	Alles transparant ☐	Bezoekstippen afdrukken	☐
luchtfoto ☒			
OSM (by terrestris.de) ☐			

Sluit dit scherm

Downloaden

Nadat u op 'Download' hebt geklikt, kunt u de kaart opslaan op een plek die u bepaald. Op de kaart staat de door u gevraagde informatie, inclusief een legenda.

2.2 Invoeren bezoeken via Avimap

Sovon - Avimap invoer

Sovon Vogelonderzoek Nederland
PEGI 3

Deze app kan geïnstalleerd worden op een tablet of mobiele telefoon met Android besturingssysteem. Op een tablet of telefoon van Apple werkt het niet. Een tablet heeft de voorkeur, want dat geeft wat meer ruimte op het scherm. Zorg dat GPS geactiveerd is om uw positie in het veld te kunnen bepalen.

Avimap invoer'. Installeer deze app.

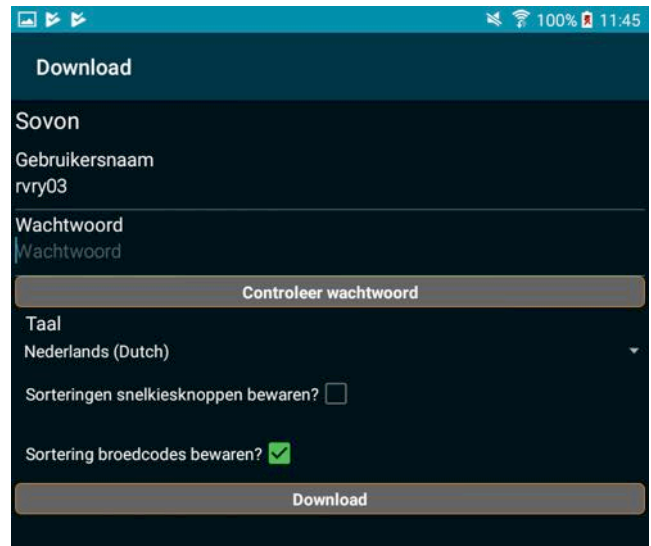
2.2.1 Inloggen

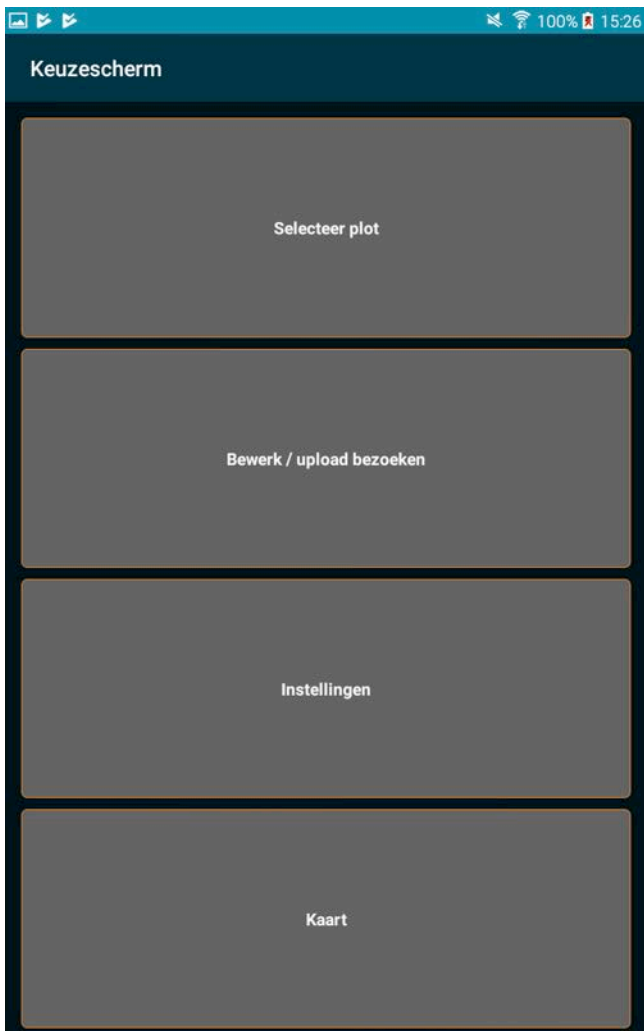
Als u voor de eerste keer inlogt, verschijnt bovenstaande pagina. Voer hier uw waarnemerscode in en bijbehorend wachtwoord. D.m.v. 'Controleer wachtwoord' kunt u zien of de login geldig is. Er verschijnt 'Geldige login' of 'Ongeldige login'. Indien u uw wachtwoord goed heeft ingevoerd en 'Ongeldige login' blijft staan, kunt u een nieuw wachtwoord aanvragen via de login pagina op www.sovon.nl.

Indien dit ook niet helpt, kunt u de helpdesk van SOVON bellen, telefoon: 024 7 410 444 (tijdens het veldseizoen niet op donderdag) of helpdesk@sovon.nl.

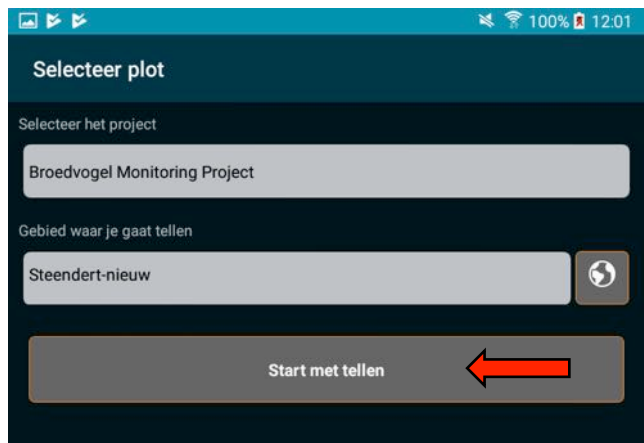
Indien de melding 'Geldige login' verschijnt, kunt u de lijst van soorten en broedcodes gaan downloaden via de knop 'Download'.

Nadat de download voltooid is, verschijnt onderstaand *keuzescher*m.

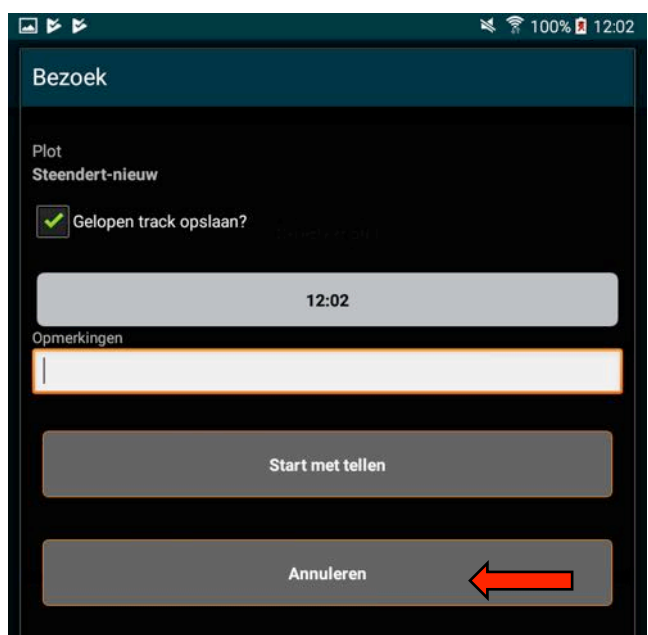
2.2.2 Juiste telgebied (plot) selecteren en tellen

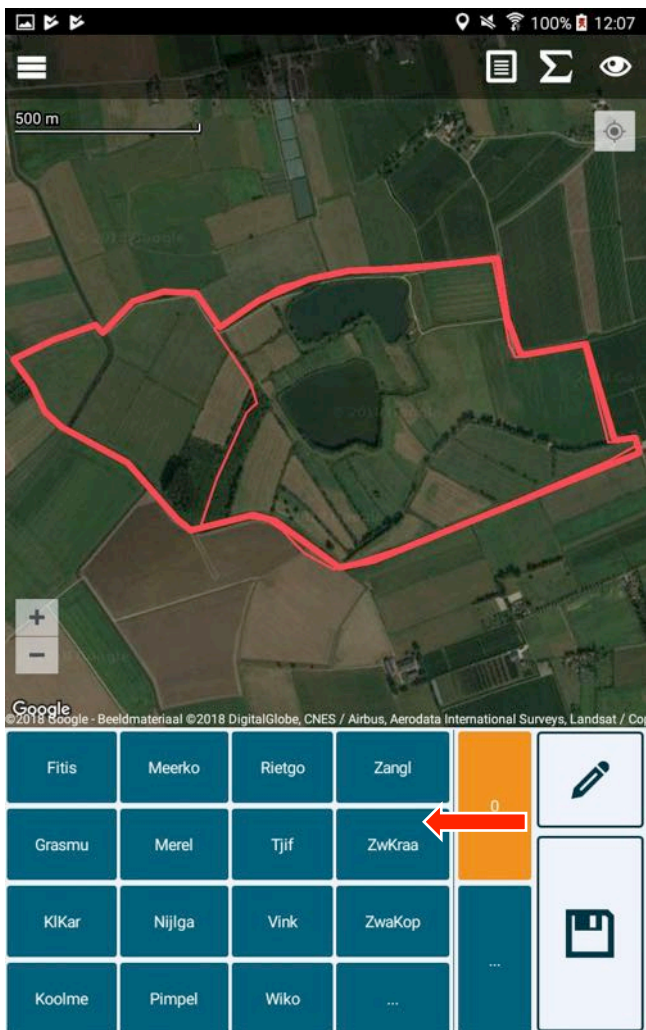
Vanuit hier kunt u d.m.v. 'Start met tellen' naar de invoer van de waarnemingen.

Allereerst worden gegevens van het bezoek gevraagd. Kies opnieuw voor 'Start tellen'.

Onder de knop 'Selecteer plot', kunt u zien aan welk telgebied u bent gekoppeld. Indien u meerdere telgebieden hebt, kunt u hier het telgebied selecteren welke u gaat lopen.

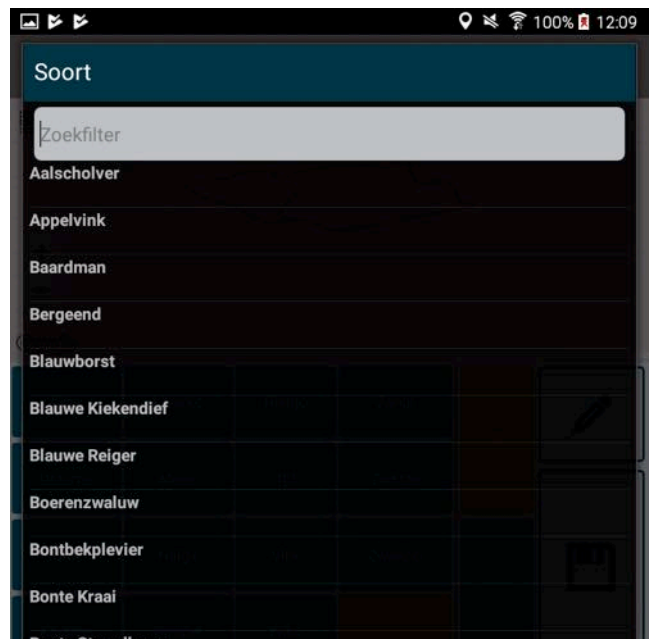

U ziet nu het telgebied waarin u loopt.

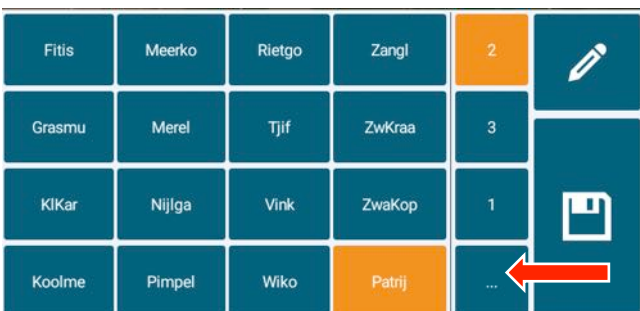

De blauwe stip is de locatie waar u zich bevindt. Als u een patrijs ziet, kunt u op de kaart een stip zetten. Een pinnetje verschijnt.

Indien in het onderste deel van het scherm geen knop 'Patrij' voorkomt, zoals in het scherm hier links, klik dan in het deel van de vogelsoorten op '...'. Het onderstaande scherm verschijnt.

Typ hier 'Patrijs' en selecteer deze uit de lijst. De patrijs wordt nu als 'Patrij' oranje geselecteerd in het onderste deel van het scherm. Wilt u een haas invoeren, typ dan 'Haas' en selecteer deze uit de lijst.

Broedcodes	
0:	Overig / buiten broedbiotoop
1:	Volwassen individu
2:	Zingend of baltsend individu
3:	Paar (bij balts/zang code 2 of 5)
5:	Baltsend paar (ook paring)
6:	Waarschijnlijke nestplaats
7:	Alarmeren, waaks gedrag
8:	Vogel met broedvlekken
9:	Nestbouw
10:	Afleidingsgedrag
11:	Pas gebruikt nest

* de lay-out van dit deel kan gewijzigd worden bij instellingen. Zie paragraaf 'Instellingen wijzigen'.

Rechts van de soort-afkortingen kan d.m.v. '...' de lijst van broedcodes worden opgevraagd.

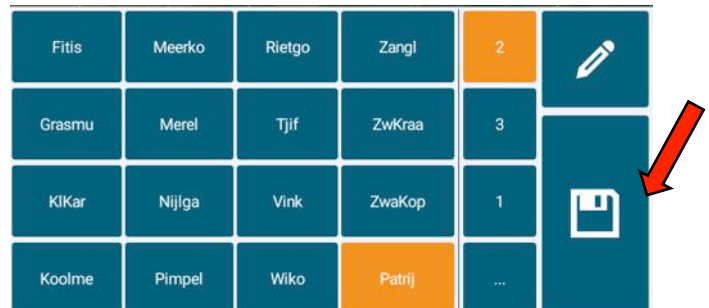
Indien u een broedcode selecteert, wordt deze ook oranje weergegeven.

Nadat u een vogel en broedcode hebt geselecteerd, dus twee oranje blokjes in het onderste deel zichtbaar zijn, kunt u:

1. details toevoegen dmv de knop met het potloodje, zoals geslacht of een opmerking.

'Extra waarneming' is standaard 'Nee', maar als u zeker weet dat u een paartje ziet, welke u eerder in het huidige bezoek ook al hebt gezien, vul hier dan 'Ja' in.

2. de waarneming opslaan dmv de knop met het vierkantje erop (een floppydisk)

Als deze knop in basis niet blauw is, maar wit is met een blauwe floppydisk, bent u één van de volgende zaken vergeten:

- Het zetten van een stip op de kaart
- Het selecteren van een vogel in het onderste deel van het scherm
- Het selecteren van een broedcode in het onderste deel van het scherm

2.2.3 Corrigeren van een stip

U kunt een waarneming op uw tablet/mobiel wijzigen, zolang u de gegevens nog niet hebt opgestuurd naar SOVON.

Selecteer op de kaart de waarneming die u wilt wijzigen.

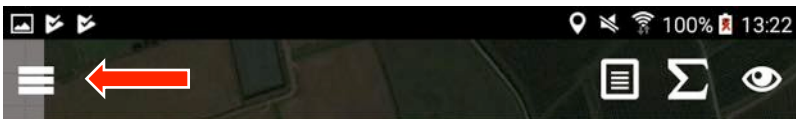
Kies hier voor 'Wijzigen' of, indien de stip verwijderd moet worden, voor 'Verwijderen'.

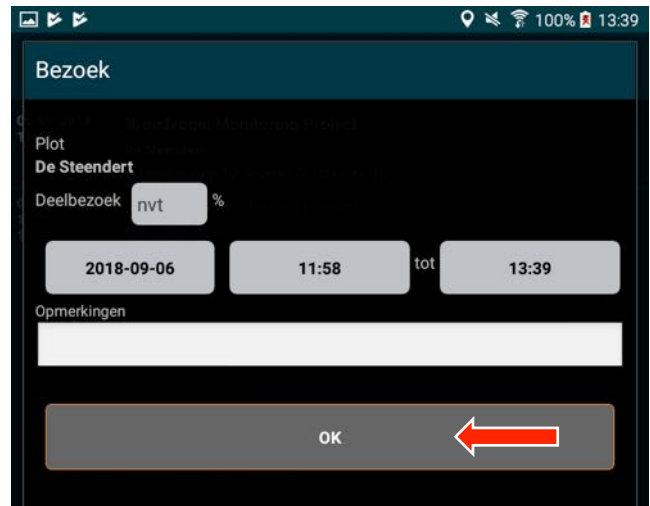
2.2.4 Bezoek afsluiten

Als u klaar bent met uw loopronde, sluit dan meteen uw bezoek af. Als u 's avonds nog een keer gaat, maak dan weer een nieuw bezoek aan met nieuwe waarnemingen.

Het bezoek afsluiten kan vanuit de kaart in het top-menu.

Het volgende scherm verschiint:

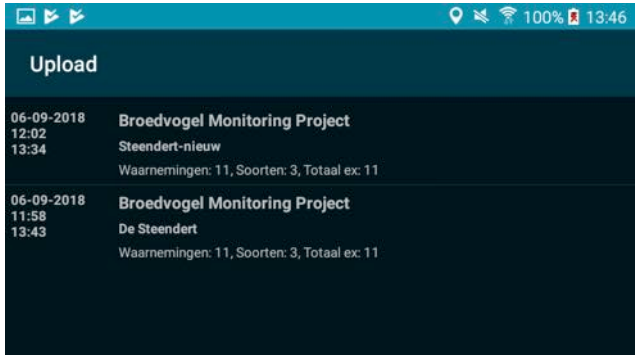
In het bovenstaande scherm wat dan verschijnt, kunt u het bezoek afronden. Indien u niet alles hebt kunnen aflopen, geef dan bij 'Deelbezoek' het percentage wat u wel hebt kunnen doen. Bent u op een specifieke waarneming afgegaan, geef dan bij 'Deelbezoek' als percentage 1%.

Voeg eventuele opmerkingen toe en kies voor 'OK'.

2.2.5 Bezoek heropenen

Zolang een bezoek nog niet opgestuurd is naar SOVON, kunt u deze weer heropenen om een correctie door te voeren.

Ga naar het *keuzescher*m en kies voor 'Bewerk/Upload bezoek'.

Selecteer het betreffende bezoek

U kunt hier de bezoekgegevens wijzigen of waarnemingen toevoegen/wijzigen of een totaalijst van waarnemingen voor dit bezoek bekijken.

2.2.6 Bezoek opsturen naar SOVON

Kies in het *Keuzescher*m voor 'Bewerk/Upload bezoek'.

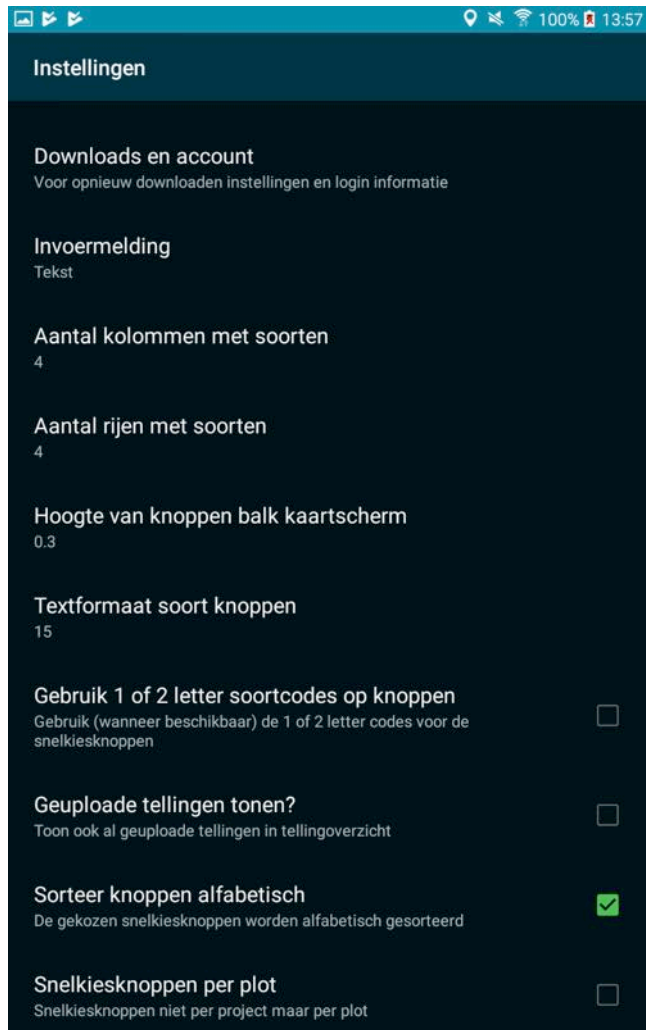
Kies vervolgens voor de knop 'Upload'. De bezoekgegevens, inclusief de waarnemingen worden naar SOVON opgestuurd. Het bezoek is op de tablet/telefoon in het overzicht verdwenen.

2.2.7 Instellingen wijzigen (eventueel)

Kies in het *keuzescher*m voor 'Instellingen'.

Bij de opties 'Aantal kolommen met soorten' en 'Aantal rijen met soorten' kan het onderste deel van het invoerscher

Kies in het *keuzescher*m voor 'Kaart'.

In het top-menu kunt u de telgebieden, waaraan u gekoppeld bent op kaart bekijken.

